

FT Anneli Meriläinen-Hyvärinen
Kulttuuriantropologia
Oulun yliopisto
anneli.merilainen-hyvarinen@oulu.fi

Abstrakti

Sotkamon Talvivaara: Menetetyn paikan kulttuuriperinnöt

Sotkamossa sijaitseva Talvivaara Oy on yksi Euroopan suurimpia nikkeli-kaivoksia. Sen kaivospiirin kokonaispinta-ala on noin 61 neliökilometriä. Alueella on nikkeliä, sinkkiä, kuparia ja kobolttia. Talvivaaran esiintymät sisältävät kaksi monimetallista malmiota, Kuusilammen ja Kolmisopen alueet. Louhintamenetelmänä on avolouhos, jonka louhintamääräksi on arvioitu 15 miljoonaa tonnia vuodessa. Molemmilla alueilla on ollut sekä pysyvää että loma-asutusta, joka on joutunut väistymään kaivosprosessin käynnistyttyä keväällä 2004. Yksityisessä omistuksessa olleet maa-alueet ja asuinkiinteistöt on myyty pääsääntöisesti vapaaehtoisella kaupalla Talvivaara Oy:lle.

Tässä esitelmässä Talvivaaran alueen kulttuuriperintöä tarkastellaan ihmisen paikkasuhteen kautta siten, että keskeisessä asemassa ovat paikan elämäkerralliset merkitykset. Tällöin ne määräytyvät paikkaan liittyvien kokemusten, tunteiden, tiedon, aistihavaintojen ja sosiaalisten kontekstien perusteella. Niiden muistaminen ja esille tuominen on osoitus siitä, että kyseiset paikat ovat tavalla tai toisella läsnä ihmisten tietoisuudessa silloinkin, kun niitä ei enää fyysisesti ole olemassa. Onkin syytä kysyä, mistä tekijöistä koostuu tämän menetetyn paikan kulttuuriperintö ja millainen tulee olemaan kaivosyhtiön perustamiseen, käynnistämiseen ja toimintaan liittyvä kulttuuriperintö, joka globaalin kaivosteollisuuden säätelemänä tulee olemaan ainakin osittain glokaalia? Mitä jää jäljelle ja mitä tulee tilalle, kun tietyt paikat häviävät maan pinnalta ja kartalta?